

PANTALONE

Brussel, november 2009

Beste leerkracht,

Binnenkort komt u kijken en vooral ook luisteren naar *Het geheim van de keel van de nachtegaal*, een muzikale vertelling naar het sprookje van Hans Christian Andersen, anders neergeschreven door Peter Verhelst, verteld door Sara De Bosschere en met muziek van Filip Bral.

In deze lesbrief lichten we alleen maar een tipje van de sluier. Een geheim, dat geef je toch niet prijs! Bovendien houden we van de *zwarte doos*, de theatterruimte waar je onbevange naar binnen gaat, en nadien kan zeggen:

"Ik zweer het: ik heb gezien hoe de Keizer der Keizers van China, de man die zo machtig was dat de zon elke ochtend voor hem opkwam, ik heb gezien hoe die Keizer boog voor een kleine, grijze vogel uit de bossen. Ik heb een gouden licht zien opgloeien op het gezicht van de Keizer. En ik heb gezien hoe de Keizer zijn ogen sloot en onder die Keizerlijke Oogleden heb ik tranen zien verschijnen. Twee Keizerlijke Tranen. Je kon die tranen op de vloer van de paleiszaal horen vallen toen de nachtegaal ophield met zingen."

Dit is één van de prachtige zinnen uit de tekst van Peter Verhelst.

Een korte vertelling als inleiding over de almacht van de Keizer en de onderdanigheid van zijn duizend miljoen onderdanen, waarin de prachtige keizerlijke tuin zijn vormen krijgt, eindigt op een 'cliffhanger' die je verlangen stevig aanwakkert naar het verdere verloop van het verhaal.

De Keizer leest op een dag in een boek dat het gezang van de nachtegaal mooier is dan de tuin zelf. Hij is zwaar verbolgen en wil kost wat kost die nachtegaal in zijn bezit krijgen. Dankzij een meisje lukt dit ook en de Keizer en al zijn onderdanen zijn overgelukkig. De nachtegaal wordt echter aan banden gelegd en vervangen door een mechanische nachtegaal (wel eentje van goud...).

Als alle nachtegalen gevlucht en verdwenen zijn, daalt er over de Keizer een immens verdriet en tegelijkertijd ook over gans het land. Dankzij het meisje komt alles goed en ontdekken zij het geheim van de keel van de nachtegaal. Of is er geen geheim...?

HET VERHAAL

Het klassieke verhaal van Andersen wordt door Verhelst verteld vanuit het oogpunt van het keukenmeisje. Ze vertelt het verhaal in de tegenwoordige tijd, maar blikt af en toe ook terug op het verleden. Heden en verleden lopen zo in en door elkaar. De auteur vraagt daardoor om een bijzondere aandacht.

De theatertekst is nagenoeg identiek aan de tekst die staat afgedrukt in het prentenboek dat werd uitgegeven door uitgeverij De Eenhoorn. Om het u als leerkracht gemakkelijk te maken, vindt u in bijlage de volledige theatertekst. De tekst is onderdeel van deze lesbrief en mag uiteraard niet verspreid worden.

De tekst is niet bedoeld om aan de kinderen te worden voorgelezen, maar om het u mogelijk te maken de grote verhaallijn aan uw kinderen mee te geven. Misschien kan u er ook voor kiezen om per hoofdstuk één cruciale zin met uw kinderen te lezen en te bespreken, zonder het geheim prijs te geven natuurlijk!

Het verhaal is opgedeeld in 7 hoofdstukken:

- 1 honderden jaren geleden
- 2 in die tijd was ik nog een meisje
- 3 de nachtegaal
- 4 de gouden nachtegaal
- 5 alles is verdriet
- 6 die nacht
- 7 epiloog

1 honderden jaren geleden

De auteur schets de context: de keizer zoekt en vindt een architect voor een nieuwe tuin; de nieuwe tuin ziet er heel bijzonder uit ("*niets in de tuin is wat het lijkt*"); de keizer is gelukkig, ... "*tot de dag dat hij het boek las*".

2 in die tijd was ik nog een meisje

De vertelpersoon wordt nu het keukenmeisje dat over haar jeugd vertelt, over de tijd dat ze als keukenhulp in het paleis terechtkomt, en over de dag dat ze de keizer voor het eerst zag. Het was de dag waarop alles veranderde.

De kamerheer leest voor uit het boek waarin de bezoekers van de tuin hun bewondering neerschrijven in brieven en gedichten. In een van de gedichten is sprake van een nagtegal

lesbrief *Het geheim van de keel van de nachtegaal*

(niet uitgesproken als nachtegaal, maar zoals het er staat, met een franse 'g', dus als 'naktekal'). De keizer wil weten wat een nagtegal is en stuurt zijn kamerheer op pad.

3 de nachtegaal

Het keukenmeisje verklapt de toehoorders dat ze de nachtegaal kent van de tijd toen ze nog in haar dorp woonde en gaat samen met de kamerheer en een dozijn soldaten op zoek naar de nachtegaal. Diep in het bos vinden ze de nachtegaal. De paleisbewoners zijn betoverd door zijn gezang en vragen de nachtegaal of hij mee wil komen naar het paleis om ook voor de keizer te zingen. Na wat aarzelen gaat de nachtegaal op de uitnodiging in. De nachtegaal zingt zijn lied en ook de keizer is betoverd (zie hoger: "Ik zweer het: ik heb gezien hoe de keizer ...").

4 de gouden nachtegaal

De nachtegaal wordt dag en nacht bewaakt – de keizer is nogal hebberig – door vier wachters. De keizer laat zelfs de arts, de juwelier en de muziekinstrumentenmaker komen om de nachtegaal op te meten en na te maken in goud, en geeft dat gouden beeldje als geschenk aan de nachtegaal (om hem te troosten, want hij voelt zich eenzaam en sterft van verdriet). De gouden nachtegaal zingt zo perfect dat ze de echte nachtegaal vergeten (gelukkig, want zo kan hij weer naar zijn groene bos vliegen). Wanneer de keizer ontdekt dat de nachtegaal is weggevologen, verbant hij alle nachtegalen: *"Iedereen in mijn Rijk moet Mijn Gouden Nachtegaal zien en horen, zodat iedereen weet: dit is de Enige Echte Keizerlijke Nachtegaal. Alle andere nachtegalen zijn..." – de Keizer keek dreigend en iedereen kromp ineen. "Alle andere nachtegalen zijn vanaf nu...verrrrrboden... en verrrrrbannen!"*

5 alles is verdriet

Op een dag wordt de keizer wakker en is het onmogelijk om op te staan. De arts weet niet wat er aan de hand is en ook het gezang van de gouden nachtegaal kan de keizer niet genezen. De ziekte van de keizer besmet het hele keizerrijk en iedereen valt in een diepe slaap. Behalve het keukenmeisje: ze gaat op zoek naar de nachtegalen en smeedt met hen een plan om de keizer en het keizerrijk te genezen.

6 die nacht

Die nacht gebeurt het, maar dat blijft voorlopig een geheim. Om dat te weten te komen moeten jullie echt wel naar de voorstelling komen kijken en vooral luisteren.

7 epiloog

Een epiloog is een naspel, een kort nawoord bij de gebeurtenissen. In de epiloog geeft het keukenmeisje nog een goede raad mee:

lesbrief *Het geheim van de keel van de nachtegaal*

Kijk maar.

Ga op de toppen van je tenen staan.

Strek je armen uit.

Zie je ons?

Zie je mij?

Beweeg je armen op en neer.

Zo. Op en neer.

Vertrouw me.

Spring maar.

Kom!

DE MUZIEK

De muziek werd geschreven door Filip Bral. Hij is auteur, niet van woorden, maar van noten, muzieknoten. Met muzieknoten schrijft de componist – zo noemt men de auteur van muziek – melodieën, zeg maar zinnen die door instrumenten uitgesproken worden. Voor de verklanking van het sprookje koos de componist instrumenten uit hout (marimba, viool, cello), metaal (gongs, een metaalharp, klokken en Chinesche crotales, een soort kleine belletjes) en glas (waaronder kristallen klankschalen en geluiden van een glasharmonica).

Zijn partituur – zo noemt men de bladen papier waarop de muzieknoten staan – wordt uitgevoerd door drie musici: een violiste (die ook de cello bespeelt) en twee percussionisten (ook wel slagwerkers genoemd).

Wikipedia is een uitstekende bron om op zoek te gaan naar informatie over de verschillende instrumenten. Op het web vindt u ook tal van foto's.

Omdat muziek een universele taal is en vooral emoties uitdrukt, is voorkennis helemaal niet nodig. De muziek draagt de tekst en geeft haar kleur. De ritmische tekst wordt soms onderdeel van de muziek, terwijl melodieën vertellen wat niet in woorden gezegd kan worden.

Wanneer de kinderen de verhaallijn kennen (maar niet het geheim!), kunnen ze de emoties van de muziek beter waarnemen en wordt hun theaterervaring iets bijzonders en kunnen ze de tranen op de vloer van de paleiszaal horen vallen.

Dat hopen we.

We wensen jullie een mooie voorstelling.

Het Pantalone-team

eventuele vragen aan de componist kan u richten aan filipbral@pantalone.be